

ЛІСОВІ РЕСУРСИ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ

Ковальчук Н.П., канд.с.-г. наук, доц.,
Сай А.М., студ. ЛГм-21,
Луцький національний технічний університет

Лісові ресурси є однією із найбільш важливих та основних складових природних ресурсів. Збільшення використання лісових ресурсів людством в сучасних умовах призвело до їх катастрофічного зменшення. Тому, надзвичайно актуальною є проблема раціонального використання природних запасів, а також їх примноження, збереження і відтворення.

Для лісової галузі дана проблема все частіше набуває глобального характеру, оскільки, на сучасному етапі, збалансований розвиток лісового господарства можливий лише за умови контролю над використанням та відновленням лісових екосистем, забезпеченням охорони і примноження біорізноманіття, з метою збереження лісових ресурсів для майбутніх поколінь. Лісові ресурси поєднують в собі деревну і недеревну харчову продукцію, кормові ресурси, технічні ресурси.

Багато вчених та науковців як вітчизняних, так і зарубіжних працюють над даною проблематикою, однак ціла низка питань таких, як контроль над оптимальним використанням лісових ресурсів в сучасних умовах, перспективи швидкого їх примноження та відтворення в природних умовах та інші лишаються не вирішеними. Дослідження питання оптимальної лісистості належать провідному вченому України Генсіруку С.А. [5]. Сучасні проблеми розвитку лісової галузі, зокрема Харківської області, висвітлені у наукових працях Ткач В.П., Букша І.Ф., Ведмідь М.М. [4]. Проблема комплексного використання лісових ресурсів в ринкових умовах сучасності описана у наукових роботах Василик Н.М. [2]. Над комплексною еколого-економічною оцінкою лісових ресурсів як фактору сталого лісокористування працював Адамовський О.М. [1]. Рекомендації з удосконалення ведення лісового господарства відповідно до сучасних вимог лісової сертифікації розробляв відомий вчений-лісівник Лакида П.І. та інші [3]. Отже, надзвичайно велика кількість вчених різних наукових напрямків працюють над даною проблемою - це і екологи, і лісівники, і економісти та інші.

Ліси у Волинській області переважно зосереджені у східній і північній частинах і є рівнинними. В структуру лісового фонду Волині входить 4 категорії лісів, а саме, експлуатаційні ліси (69,6 %); ліси природоохоронного, наукового та історико-культурного призначення (16,1 %); рекреаційно-оздоровчі (6,7 %) і захисні (7,6 %). Волинська область є однією з найбільш заліснених територій України (35 %), хоча лісові масиви по території поширені нерівномірно. Найбільша лісистість відмічається у поліських районах і становить близько 45%, а найменша - у лісостеповій зоні (5 %). Найбільш поширеними у лісах Волині та цінними є

хвойні насадження з сосни та ялини. Серед м'яко-листяних насаджень домінує вільха і осика. Твердо-листяні породи представлені грабом, ясенем, дубом та березою. У насадженнях переважають хвойні породи, котрі займають 225,0 тис. га, що становить (60%), 87,3 тис. га (24%) зайнято під м'яко-листяними, а на твердо-листяні припадає 57,7 тис. га (16%) (рис. 1).

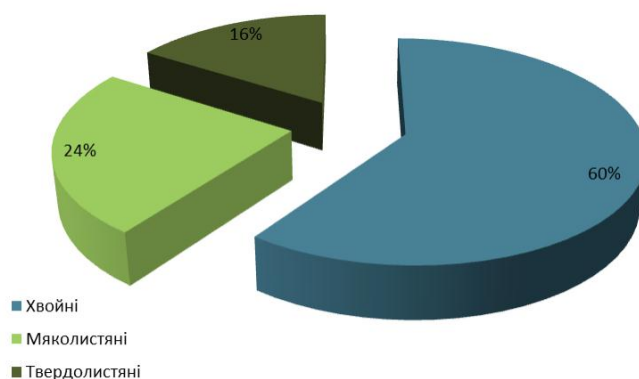

Рисунок 1 – Діаграма породного складу лісів Волинської області

Для лісового господарства Волинської області характерний захисно-експлуатаційний тип ведення лісового господарства, котрий відрізняється від інших регіонів України наступними особливостями: високим відсотком лісистості (35%); невисокою часткою лісів першої групи (97,7 тис. га), ліси другої групи займають 331,3 тис. га; та високим показником господарчої експлуатації.

Також, для лісів Волині характерним є значний потенціал лісових ресурсів, оскільки область є досконалою за своїми природно-кліматичними особливостями та географічним розміщенням.

Ліси Волинського краю багаті на недеревні харчові лісові ресурси, такі як гриби (сироїжки, лисички, масляки, зелениці, опеньки, білі гриби), ягоди (ожина, чорниця, малина); лікарські рослини, березовий сік. Дані лісові ресурси зосереджені переважно у поліських районах області.

Надзвичайно цінним для Волині є рекреаційне та санаторно-бальнеологічне використання лісових ресурсів, враховуючи високі естетичні цінності ландшафту у поєднанні з лісовими масивами та мальовничими озерами.

Ліси Волинського краю характеризуються значно нижчою продуктивністю стосовно деревних лісових ресурсів, ніж в Україні в цілому, оскільки в межах області переважають середньовікові насадження (47,5 %). В загальному середній вік лісів становить понад 60 років. Частина стиглих та перестійних лісових насаджень області становить 18,7%; молодняків і пристигаючих по 16,9 %.

Низька продуктивність лісових площ Волині також зумовлюється високим ступенем еродованості та деградації лісових ґрунтів, особливо на Поліссі, в результаті проведення у радянський період господарювання нерациональної водо-осушувальної меліорації регіону.

В сучасних умовах воєнного стану, значною частиною лісових угідь заборонено користуватися, тому це є ще однією причиною та особливістю, котра безпосередньо впливає на зменшення використання лісових ресурсів, як деревних, так і недеревних.

Для налагодження процесу використання лісових ресурсів у Волинському регіоні, важливим є завершення війни. Також, необхідним є екологічна та господарська оцінка лісових ресурсів області, котру повинні здійснити певні організації та установи із обов'язковим залученням науковців. Важливим буде здійснення комплексного бонітування усіх груп лісів регіону дослідження.

Для покращення лісистості та підвищення продуктивність лісових угідь області, необхідно і надалі продовжувати роботи із заліснення рекультивованих ґрунтів та застосовувати новітні технології вирощування лісу на заболочених територіях.

Організація ефективної діяльності служби охорони лісу та лісових багатств серед лісівників, єгерів, пожежних, охоронців з метою забезпечення захисту деревних ресурсів від розкрадання; харчових ресурсів у якості диких тварин від бракон'єрів та захисту лісів від стихійних лих, таких як посухи, смерчі та пожежі, на нашу думку значно збільшить продуктивність та раціональне використання лісових ресурсів області.

Нажаль, в умовах війни, це поки зробити дуже важко і, майже, практично нереально. Близько 70% лісівників захищають країну на фронті, велика кількість транспорту передана ЗСУ, а робота системи спостереження в умовах воєнного стану не завжди дозволена. Така ситуація значно ускладнює роботу лісової галузі.

Література

1. Адамовський О.М. Комплексна еколого-економічна оцінка лісових ресурсів як фактор сталого лісокористування / О.М. Адамовський // Наукові праці Лісівничої 70 академії наук України : зб. наук. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2004. – Вип. 3. – С. 43-46.
2. Василик Н.М. Механізми стимулювання комплексного використання лісоресурсного потенціалу в ринкових умовах / Н. М. Василик // Економіст. – 2010. – № 8. – С. 42–45.
3. Рекомендації з удосконалення ведення лісового господарства відповідно до вимог лісової сертифікації / [П.І. Лакида, П.В. Кравець, О.М. Колосок та ін.]. – К.: НАУ, 2007. – 48 с.
4. Ткач В.П., Букша І.Ф., Ведмідь М.М. Сучасні проблеми розвитку лісового господарства Харківської області / В. П. Ткач, І. Ф. Букша, М. М. Ведмідь// Лісівництво і агролісомеліорація. – 2013. – Вип. 122.– С. 3–11.
5. Лісистість оптимальна // Українська енциклопедія лісівництва: У 2-х т.– Т. 1 / За ред. С. А. Генсірука. – Львів: Нац. акад. наук. Укр.; Наук. товариство ім. Шевченка, 1999.– С. 415 – 416.